

Valmistelija johtajaylilääkäri Heikki Miettinen, p. 050 432 4642

infektiotililääkäri, hyvinvointialueen yhteensovittava tartuntatautilääkäri Jaana
Leppäaho-Lakka p. 050 309 7578

Selostus asiasta

Yleistä

Aluevaltuutetut Lasse Paananen ja Tapio Puolimatka ovat tehneet valtuustoaloitteen nenän kautta otettavien infektio-testien käytön lopettamiseksi.

Valtuustoaloitteessa esitetään seuraavia toimia:

1. nenän kautta otettavien infektio-testien kokonaiskustannusten selvittämistä Keski-Suomen hyvinvointialueella
2. Nenän kautta otettavien infektio-testien käytön arviointia ja lopettamista

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Keski-Suomen hyvinvointialueella käytetään hengitysteistä otettavia testejä kansallisten ja kansainvälisten hoito-ohjeiden mukaisesti. Nenän kautta otetaan mm. influenssa-, Covid19 (=koronavirus)-, RS-virustestejä. Nielusta otetaan enemmän testejä. Nielun kautta otettavilla testeillä tutkitaan esimerkiksi muita hengitystietulehduksia aiheuttavia viruksia ja bakteereja, ja nielun A-streptokokki bakteereja.

Hengitysteiden kautta otettavien testien yksikköhinnat ovat laskeneet viime vuosien aikana, mutta niiden laajan käytön vuoksi hyvinvointialueella vuosittaiset kustannukset nousevat useisiin satoihin tuhansiin euroihin.

Taulukko 1: Nenän kautta otettavien infektio-testien hinta, käyttö ja kulut Keski-Suomen hyvinvointialueella vuonna 2024

Testi	Yksikköhinta, EUR	Testien määrä 2024	Kulut yhteensä
COVID-19	59	295	17 700
Covid, influenssa A ja B, RS-virus	89	2 203	326 192
Laaja testi*	99	222	21 978

*Virukset: adeno, parainfluenssa, rino, boka, metapneumo, entero ja koronaviruksen eri tyyppejä, RS-virus, Influenssa A ja B

Suomessa sekä STM että THL suosittelevat/ohjaavat testaamaan vuodeosastoille otettavat hengitystieinfektio-oireiset potilaat näillä testeillä. Tämä toimintamalli on käytössä kaikilla hyvinvointialueilla.

Valtuustoaloitteen mukaan testi on epämukava ja voi aiheuttaa nenän limakalvon vaurioita.

On totta, että testi on epämukava, mutta se ei ole yleensä kivulias. Osalle potilaista tulee aivastus, harvoin yksittäinen yskäisy. Näytteen oton yhteydessä satunnaisesti tulevat mahdolliset pienet limakalvovauriot korjaantuvat hetkessä, suuremmat vauriot ovat erittäin harvinaisia. Tiedossa ei ole, että näytteen otto olisi erityisen haastava vanhuksilla tai lapsilla. On lisäksi huomattava, että näyte otetaan aina potilaan tai hänen vanhempansa suostumuksella.

Valtuustoaloitteen mukaan otetut näytteet eivät vaikuta hoitolinjauksiin.

Tämä käsitys on virheellinen. Potilaalta otetun näytteen tulos vaikuttaa hoitolinjauksiin, kuten kosketusvarotoimien kestoon vuodeosastoilla. Jos potilaalta löytyy influenssa, aloitetaan hoito kriteerien täytyessä; jos todetaan Covid19 tai RS-virus, voidaan mahdollisesti aloitettu antibioottihoito lopettaa. Influenssan, Covidin ja RSV-taudin kosketusvarotoimet sairaalahoidon aikana ovat pidempiä kuin muissa hengitystieinfektioissa. Jos edellä mainittuja virusinfektioita ei testattaessa voida osoittaa, hoidetaan potilaita kuten muita tavalliseen flunssaan sairastuneita potilaita.

Positiivinen testitulos vaikuttaa myös muuten hoitokäytäntöihin: Potilasta suositellaan olemaan omassa huoneessa osastolla, käyttämään liikkueessaan muualla maskia, henkilökunta käyttää tietyissä aerosolia muodostavissa toimenpiteissä influenssa, Covid19- ja RS-virusinfektioiden varmistuttua hengityssuojaimia. Testitulos vaikuttaa myös tarvittaviin jatkotutkimuksiin.

Testaamalla vuodeosastoille jäävät hengitystieinfektio-oireiset potilaat, pystymme estämään myös vuodeosastoilla epidemian syntymisen tehokkaammin. Osastoilla on yleensä useita potilaita, joille kyseiset taudit voivat olla kohtalokkaita.

Yhteenvetona todetaan, että nenän kautta otettavien infektiönäytteiden käyttö perustuu kansalliseen ohjeistukseen ja on käytössä koko maassamme. Näytteiden otto aiheuttaa kiistämättä kustannuksia hyvinvointialueelle, mutta niiden ottamisella pystytään suojaamaan haavoittuvimmassa asemassa olevia potilaita ja toisaalta ehkäisemään myös laajoja sairaalan sisäisiä potilaiden ja myös henkilökunnan epidemioita, joiden aiheuttamat kustannukset todennäköisesti ylittävät moninkertaisesti näytteiden oton kustannukset. Tällä perusteella nenän kautta otettavien infektiotestien käytön lopettamista Keski-Suomen hyvinvointialueella ei voida pitää perusteltuna.